

gjøre, at den Indflydelse, som jeg og Mange med mig anseer for en mindre heldig, ja for en uheldig, vil blive langt stærkere, naar en saadan ny Autoritet, med den Bægt, som den har gjennem sine Medlemmers Indflydelse hver for sig, gjør sig gjældende ligeoverfor Skolevæsenet. — Det nytter ikke, at man her siger: Medlemmerne af Skoleraadet have ikke en særlig Kundskab til Skolevæsenet; netop det har Udvalget søgt at gaae imod ved at foreslaae, at Provsterne skulle staae Skoleraadene bi med deres Kundskaber. Men naar der ikke skal lægges noget Mere deri, naar der ikke skal lægges nogen Autoritets-Myndighed deri, saa seer jeg ikke, hvorfor det er nødvendigt at oprette disse nye Amtsskoleldirectioner. — Jeg troer for mit Vedkommende, at ligesom den ærede Minister mener, at han har viist, at Loven vår alvorlig meent, saa har jeg ogsaa fra min Side viist, at det var alvorligt meent, naar jeg yttrede mit Ønske om, at Loven skulde komme ud; men jeg maa paa den anden Side sige, at, dersom man vil fremtvinge Dpretelsen af denne nye geistlige Autoritet, som jeg seer en stor Fare i, jeg kan ikke ofte nok gjentage det, saa kan jeg ikke nægte, at min Dver for Loven kjølnes; thi jeg seer da deri en Stræben efter at bringe Skolevæsenet endnu mere ind under den geistlige Bestyrelse. Jeg vil udtale, hvad der ogsaa er alvorligt meent, at jeg ikke troer, at dette vil lykkes disse Amtsskoleldirectioner under den nuværende Cultusminister, men det vil lettelig kunne lykkes under en Cultusminister, der har andre Anskuelser, at det geistlige Element vil stille sig som det eneherfskende overfor det hele Almueskolevæsen. I alle Lande, det være sig protestantiske eller katholske, viser det sig, at Geistligheden har en stor Dver for at bemægtige sig Skolevæsenet. Naar en Minister med den Magt, som her er givet ham, harmonerer med denne Anskuelse, da vil Amtsskoleldirectionerne, saaledes sammensatte, blive et mægtigt Vaaben i Geistlighedens Haand til at holde igjen imod ethvert folkeligt og frit Dpsving af Skolevæsenet; jeg seer, som sagt, en saa stor Fare deri, at jeg med al den Alvor, jeg formaaer, maa modsætte mig Dpretelsen af disse Concillier.

Det er vel sandt, vi kunne ikke opnaae Alt

paa engang, og den ærede Minister har jo selv af Dtringer fra Comitæbetænkningen gjort opmærksom paa, at Udvalgets Fleertal ogsaa har opsat det til Fremtiden, som det meente ikke at kunne tænke paa at opnaae nu; men, naar den ærede Minister vil tage til Indtægt for sig, at Udvalget har indrømmet, at der dog ved dette Udkast var gjort en god Begyndelse til at give Communerne den afgjørende Indflydelse paa Almueskolens Stilling og Vilkaar, saa er der ved Siden deraf paa det Bestemteste udtalt, at Udvalget ikke anseer Udkastets Bestemmelser netop i denne Henseende for at være tilstrækkelige ligeoverfor de Udgifter til Skolevæsenet, der i det samme Udkast fordres af Communerne.

Den ærede Minister vil ikke indrømme, at de paatænkte Skoleraad i alle Henseender skulde kunne svare til deres Hensigter; det indrømmer ogsaa jeg gjerne; men jeg paastaar, at, selv om man oprettede Stiftsskoleldirectioner, hvor man samlede alle de nuværende Skoleldirectioner, saa vilde en saadan Institution ligesaa lidt i alle Henseender kunne tilfredsstille. Det vil kunne siges om enhver menneftelig Indretning, at den ikke i alle Henseender kan tilfredsstille og saaledes ogsaa om Skoleraadene; men, at de netop ved Brugen af den Myndighed, som Udvalget foreslaaer at give dem, og navnlig ved i Begyndelsen at støtte sig til Provsternes Indderetninger og Erklæringer, kunne udvikle sig som brugbare og nyttige, derom har jeg ikke nogen Tvivl.

Det har altid viist sig, at, naar man siger: man skal ikke give Folk Frihed „før end de ere modne til at bruge den“, saa er det det Samme, som om man slet Intet vil give dem; thi det er først ved Brugen af Friheden, at man skal lære at bruge den. Naar man derimod vil paalægge Skoleraadet den Forpligtelse, at det ikke kan forhandle Planerne for Skolesondens Virksomhed, uden at skulle have den hele Amtsskoleldirection siddende i sin Midte, som en Deel i Forsamlingen, saa viser dette en Misiro mod Skoleraadet, som efter min Mening ikke kan virke gavnligt. — Den ærede Minister har gjort opmærksom paa, at der ikke kan sættes nogen Foranstaltning igjennem af Amtsskoleldirectionen af det Slags, som her nævnes,